

پروژەكۆلى سەلامەتتى ناوچەى بىناكارى بۆ بارۆدۆخەكانى COVID-19

وہشانى 1.5 - 16ى تەمۈۈزى 2020

كورتەك

چۆنىمەنى كەمكردنەۋەى مەترسى كۆشید-19 لە كاتى كارکردنى ئەندازىارى و بەتايىمەنى لە شونىنى كارکردن، رىنماى بۆ رىكخراۋە مرۆبىيەكان و ئەو كەسانەى كە سوۈدمەندن، بەلنڧدەرەكان و ئەوانەى كە مەۋاد دابىن دەكەن و دەسەلاتە پەيۈمەندىدارەكان.

تىمى شىلتەر/پەناگە و كەرسەتى نا خواردن/عيراق

2.....	پیشہ کی	
3.....	0	ئو بہ کارھینہ رانہ ی پیوہندیان بہ م پروتوکۆلہ وہ ہہیہ
3.....	1	بیرۆکہ سہرہ تاییہ کانی پیوہندیار بہ COVID-19 و کارپیکردنہ تہندروستیہ کان
3.....	1	فایرۆسی COVID-19
4.....	2	کارپیکردنہ کانی تہندروستی خۆپاراستن و دروستزانی – لہ ہہموو کاتہ کاندان
4.....		دوورکھوتنہ وہی جہستہ بی.....
4.....		دروستزانی ہہناسہ بی.....
4.....		خاویٹی دہست.....
4.....		پاککردنہ وہ و دژہ گہنی.....
5.....	3	کمرہستہ ی خۆپاریزی کەسی (PPE)
5.....		دہمامکھ کان.....
6.....		دہستکیشہ کان.....
6.....		پتوانہ بہرئوہ بہری و ریکخراوہییہ کان.....
6.....	4	پیناسی پیشہییکی نوئ: بہرئوہ بہری سہلامتی COVID-19
7.....	5	بلاویوونہ وہی زانیاری.....
8.....	6	پتوانمکانی جلموکردنی رینگہ پندان.....
9.....	7	پتوانمکانی سہلامتی لہ کاتی کارکردن.....
9.....		گہشتکردن بۆ شوپتی کارکردن.....
9.....		لہ شوپتی کارکردندا.....
10.....		بہرئوہ بردنی کمرہستہ ی باوہ.....
10.....		دہربارہ ی بہ کارھینانی PPE کان لہ کاتی کارکردن.....
11.....		لہ کاتی پشوہ کاندان.....
11.....		سہرئاو و پاکو خاویٹی ژینگہ بی.....
12.....		پتوہرہ ریکخراوہییہ کانی دیکہ.....

12.....	مامەلمەکردن لەگەڵ سوودمەندبووان	8
13.....	رێکخستنی دەرەکی و پێوەرەکانی ھاریکاری	9
14.....	الملحق 1: کۆمەڵێک ئامرازى سەلامەتى بۆ شوێنى کاردن	

پێشەکی

پاندیمیکی 19-Covid پێویستی بە بەرزکردنەوی بنەماکانی تەندروستی و سەلامەتی کردووە لە تیکرای ژبانی خیزانی و پێشەگەریدا. ھەرچەندە کە پرۆتۆکۆلەکانی سەلامەتی بۆ ناوچەکانی بیناکاریی لە زۆرینە و لاتاندا دائراون، گونجاندنی ئەوانە لەگەڵ پاندیمیکی نوێیەدا پابەندبوونیکی نوێ دەنۆینیت، بۆ چارەکردنی مەترسییەکان بۆ ھەموو ئەو کەسانە لە ناوچاندا ھەن. ئامانجی ئەم پرۆتۆکۆلە ئەوەیە کە رێنمایی و مەسکەری بۆ کەمکردنەوی مەترسییەکانی پەيوەندیدار بە بلۆبوونەوی 19-COVID لە ماوەی ھەر کارکردنێکی نوێکاریدا، لە نێو خانووبەرە نیشەجێییەکان و لە ماوەی کارکردنە ئەنداز یارییە ژێرخانییەکاندا، دا بین بکات. راستییەکی، 19-COVID مەترسییەکی زیندەیی دەنۆینیت کە پێویستە پێوانگەلێکی ھاوبەرانبەری لەگەڵدا بدریت بۆ ھەموو دانیشتووان.

چۆنیەتی بەکار ھێنانی ئەم پرۆتۆکۆلە: بە پشت بەستن بە بنەماکانی "زیان مەگەینە"، ئەو پێوانانە لەم پرۆتۆکۆلەدا ھەن دەبیت لە ھەموو کاتەکاندا لە ھەموو ناوچەکانی بیناکاریی/نوێکاریدا بۆ ئەو کارانە لە لایەن Shelter Cluster لە عێراقدا ئەنجام دەدرێن، جێبەجێ بکری. ھاوکارەکان دەتوانن ئەو ھەلبژێرن کە ئەم پرۆتۆکۆلە بکەن بە بەشێک لە رێککەوتنی بەلێندەرییان لەگەڵ بەلێندەرە (لاوکییەکان)، دا بینکار، لایەنە سنی و سوودمەندبوومان ... ھتد و دەتوانن داوای واژۆکردنێک بکەن لە خوارەوی ئەم بەلگەنامەیە. ھەرۆھا دەکریت بە پشت بەستن بەم رێنماییانە پەرە بە لیستیکی دانیایی بدریت، ماددە ی راھێنان و یارمەتی دیتراو بۆ ئاسانکاریی کردنی کاروباری رۆژانە لە دانیابوونەوی لە پێوانەکانی خۆپاراستن لە 19-COVID.

نابیت پابەندبوون بەم رێنماییانە ترس، دوودلی، لەکە یان ھەر سەرھەنجامێکی دیکە تەندروستی دەروونی، دەروون-کۆمەلایەتی و خۆپاراستنی بە فراوانتری لێ بکەوێتەو. دەبیت ھۆکارەکانی ئەم پێوانانە و جێبەجێکردنیان بە وریایییەو روون بکریتەو.

نابیت خیرایی کارکردن ریزگردن لە پێوانەکانی سەلامەتی بخاتە جێی مەترسییەو. پێویستە ئەنجامدانی ھێواشتری کارەکان بۆ پابەندبوونی تەواوتی لەگەڵ پێوانەکانی سەلامەتی، رەجاو بکریت.

سەرھەنجام، ددان بەویدا دەنریت کە جۆرەکانی کارکردنی پێویست لە کەرتی بیناکاریدا وا دەگەینیت کە لە شوێنی بچوکدا یان لە بەرزاییدا کار بکریت یان ھوێدانێ جەستەیی لەگەڵدا بخریتە کار. ھەرۆھا باروودوخە زۆر سەختەکانی کەش و ھوا لە عێراقدا بە ھەمان شێوہ کریکارانی بیناکاریی رووبەرۆوی ژینگەییەکی کارکردنی بەرھەنگاریکار دەکاتەو. پێشنیارەکانی نێو ئەم پرۆتۆکۆلە سازانیکن لە نێوان دەستەبەرکردنی ئاسودەیی لەکاتی کارەکاندا، لەھەمانکاتیشدا لەخۆگرتنی پێوانە ھۆشیارییەکانن دژە بە پەتای COVID-19.

0 ئەو بە کارهێنەرانی پەيوەندیان بەم پرۆتۆکۆلەوه هەيه

پێويستە هەموو پێشنيارەکانی نێو ئەم پرۆتۆکۆلە له لایەن هاوکارەکانەوه بەکار بهێنرێن بۆ زانیاری بەخشین، چاودرێریکردن و دوابەدوای ئەوانەش بین بە بەشێک له پابەندییه ریکەوتننامەبێهەمیان لهگەڵ بەلێندەرانی، لایەنانی سنییم، کریکارانی رۆژانه، بەرپرسە حکومییهکان و بە هەمان شێوه سوودمەندانە بەرنامەکانی پەناگەدان. له حالەتی هەر پێشلیکاربێهەدا، هاوکاری Shelter دەتوانیت ئەوه هەلێرێت که کاری بەلێندەرەکه بوەستێت و ئەو دواکەوتنەیه که سزادانیان لهگەڵدايه له ئەستۆی بەلێندەرەکهدا دەبن.

بەرۆکه سەرەتاییه کانی پەيوەندیار بە COVID-19 و کارپێکردنه تەندروستییه کان

1 فایرۆسی COVID-19

COVID-19 پەتایهکی نوێی هەناسەبێهە، دەبێتە هۆی ناساگییهکی سووک (واته، نا-ههوکردنی سی یان ههوکردنی سیی سووک) له نزیکه 80%ی حالهتهکاندا و زۆرینهی حالهتهکان چاک دەبنهوه، دهکرت حالهته بێ-نیشانهکان فایرۆسهکه بگوازنهوه لهکاتی که دهرخهری هیچ نیشانهیهک نەبن. وا دەردهکهوت که فایرۆسهکه کهمتر کار له مندالان دهکات، بهلام هیشتا دهتوانن فایرۆسهکه بگوازنهوه.

ئهمانهی خواروه باوترین نیشانهکانی COVID-19 ن:

- تا یا لهرز
- کۆکهی ووشک
- هەناسهتهنگی یا زحمهتی هەناسەدان
- قورگۆشە

ئەم نیشانه زۆر له نیشانهکانی هەلامهتی ناسایی دهچن. تهنه پشکنینیکی زۆریشکی که له تاقیگهیهکی تاییهتا ئهجامدرا بێت دهتوانیت ئەوه پشتراست بکاتهوه که کهسێک ئهزینییه بۆ COVID-19. و مزارهتی تەندروستی عێراق ههولێکی گهوهری داوه بۆ دلدنیاوونەوه لهوهی که توانای پشکنین بۆ ههموو هاوڵاتیان بهردهسته. سهرباری ئەوهش، پێويستە به وریایهوه رهجاری هەر کهسێک بکرت که دهرخهری ئەو نیشانهیه و ههولێ راولێزی تەندروستی دهستبجی بدریت، له ههمان کاتدا خۆی دهبارێزیت له بهرکهوتن لهگەڵ هەر کهسێکی دیکه تاوهکو دهستنیشانکردیت ئهجام دهدریت.

ههموو کهسێک توانای تووشبوونی به فایرۆسی COVID-19 هیه – بهبی رهچاوکردنی تهمهن، رهگهز، ناراستهی رهگهزی، ناین، هۆز یان هەر پەيوەندییهکی دیکه – راستییهکهی، ئەمه نهخۆشییهکه که کاری له ههموو ولاتانی گۆی زهوی کردوه. بهرپرسباریتهیهکی کهسی و کۆمهلهیهیه که دلدنیاوونەوه لهوهی ئەم پهيامه به شێوهیهکی بهرفراوان بلاو دهبێتهوه، بهبی جیاوازیکردن یان ترسان. لهبهر ئەمیه که کریکارانی تەندروستی، پهتازان و زانیانی دیکه له ههموو جیگایهکان بۆ پشنگیریکردنی هەر کهسێک که له مەترسی تووشبووندايه به COVID-19، بۆ دابینکردنی چاودرێری تەندروستی و راولێژ.

2 کارپیکردنه کانی ته ندروستی خو پاراستن و دروستزانی - له هه موو کاته کاندای

دوورکه وتنه وهی جهسته یی

1. به لایه نی که موه له هه موو کاته کاندای 1 متر دووری له گه ل ئهوانی تر دای به ئه لوه (واته، ههنگاو یکی گه وره) بۆ نه هیشتنی ئه گهری تووشبوونی تیپه رین
2. ئه گهر هیشتنه وهی به لایه نی که موه ی 1 متر دووری شیواو نییه، پئویسته خه لکی ده مامک/پاریزه ری ده موچاو به کار به ئین
3. نابیت باوهش بگیریت - ده کریت وشه کان به هیز تر یک بن بۆ سه لماندننن نزیکی لهو که سانه ی لامان گرنگن، به لام نابیت بهر که وتن هه بیت!

دروستزانی هه ناسه یی

4. کۆکین یان پڑمین به دهسته سړیک بپوشه، دواتر دهسته سړکه فری بده نیو زبلموه و دهسته کانت بشو
5. ئه گهر دهسته سړ بهر دهست نه بوو، ئهوا بکۆکه نیو ئانیشکت

خاوی نی دهست

6. نابیت ته وقه بکړیت - ده کریت وشه کان به هیز تر یک بن بۆ سه لماندننن نزیکی لهو که سانه ی لامان گرنگن، به لام نابیت بهر که وتن هه بیت!
7. دوور بکه وه له دهست لیدان له چاوه کان و لوت و دهمت.
8. به لایه نی که موه بۆ ماوه ی 20 چرکه به سابوون دهسته کانت بشو یان خاوینکه ره مه یه کی دهستی کحولی به کار به ئینه که به لایه نی که موه 60% ئیسانتۆل یان 70% ئایزوپروپانۆلی تئیدایه.

پاککردنه وه و دژه گه نی¹

9. پئویسته هه موو ناوچه، روو و ته نه زور به کار هینراوه کان سه ره تا پاک بکړینه وه و به شیوه یه کی ریک و پیک دژه گه نی بکړیت - له نیوانیاندای، به لام سنووردار نییه به: کهرسته کان، دهسکی ده رگاگان، په ره کانی پالنان (Push Plates)، محه جره (handrail) ژوور هکانی خۆشوشتن له نیوانیاندای به لوه، ئاورادانی ته والیت (و کورسیه کانی ش ئه گهر هه بوو)، هتد.
10. سه ره تا به به کار هینانی خاوینکه ره مه و ئاو پاک بکه ره وه، دواتر به ئاوپیاکردن و وشکر دهنه وه - ئه مه به سوودترین ریگایه بۆ لابردنی میکرو ب له سه ر رووه کان. پئویسته

¹ ئه م پئیشیارکراوه پشت به "پاککردنه وه و پاکژکردنه وه ی ژینگه یی له بارودخه کانی ده ره وه ی چاودیری-تندرستی له چوارچوه ی COVID-19 دای" ریخراوی تندرستی جیهانی (WHO) ده به ستیت، که ده کریت له <https://apps.who.int/iris/handle/10665/332097> بنۆزرتنه وه. (Arabic version)

رووهكان پيش دژمگنیکردنیان، پاک بکرینهوه

11. دمکریت دژمگنیکردن له ریگهی بهکارهینانی 0.1% ناوی بهکلورکراو (واته، سپیکرموه پروونکراییته نیو ناومه)، یان گیراومیهک 70% نلکحول/نیسانتولی تئیداییت، نهجام بدریت.
12. ناوی بهکلورکراو، پاکژکرموهکان و بهرهمه کیمیاییهکانی دیکه له مندالان و کسانای خاومن پئداویستی تاییهت، دور بخهوه.
13. لهو حالتهانی که ئهه بهرهمانه دمچنه نیو چاو، دم یان لوتت، دستبهجی به بریکی زور له ناوی سازگار بیانشو و بهدوی راویژی پزیشکییهوه به.

3 کهرهستهی خوپاریزیی کهسی (PPE)

14. لهبیرت بیت که بهکارهینانی **PPE** مەترسیی پیسبون لهناو نابات، بهلکو کهمی دهکاتمهوه، بویه دهبیت به بهردهوامی دهستهکان بشوردریت و له ههمو کاتهکاندا دوری 1 مەتر له نیوان کهسهکان بهیلرتهوه
15. دهبیت دهمامک و دستکیشه لاستیکیهکان به دروستی بخرینه نیو تنهکهی خوئلهوه دوی یهک بهکارهینان. **قهدهغیه که ههه PPE بهکی بهکارهینراو (دهمامک/دهستهکیش) له شوینی کارکردندا جی بهیلریت**
16. پیویسته **PPE** **ی دووباره بهکارهینراو** دوی بهکارهینان به تهراوتی پاکبکرتهوه و **نابیت له نیوان کریکارهکاندا هاربهشی بکریت**
17. پیویسته **PPE** **ی تاک بهکارهینان**، به جوریک فری بدریت که **نەتوانریت جاریکی دیکه بهکار بهیلرتهوه**

دهمامکهکان

18. دهمامکهکان یارمەتی کهمکردنموهی تووشیون ددهن له ریگهی لوت و دهمهوه، چونکه ههوی ههلمژراو و دراوه دهپالین
19. دهبیت لهو کاتانه دهمامک بهکار بهیلریت که ناتوانریت کهمترین دوری 1 مەتر بهرز راگیریت
20. ئهگەر دوری جستهی 1 مەتر بهلایهنی کهمهوه ناکریت بهدهست بهیلریت، ئەوا یوشینی دهمامک ناچاریه (به ریزبهندی خوازراو، به پشت بهستن به توانای پالوتن):
 - I. دهمامکهکانی **2FFP** پئشیارکراون، چونکه توانای پالوتنی 95% یان ههیه، ههروهها دژ به گازه ژههراوییهکان
 - II. ئهگەر دهمامکهکانی **FFP2** بهردهست نین، ئەوا دوو دهمامکی نهشتهرگسری بپوشه
 - III. ئهگەر دهمامکی گونجاو بهردهست نییه، ئەوا ملیچیکی ئهستور بپوشه – که دهبیت دم و لوت بپوشیت
 - IV. دمکریت پاریزرهکانی دهموچاویش بهکار بهیلرین، هههچهنده ئەوان تهنها بهر بهستیکی ماددهی دابین دهکن و هیچ توانایهکی پالوتن نییه
21. دهستهکانت پئش پووشینی دهمامک و دوی لابرینی دهمامک/ملیچ، پاک بکرهوه

22. پئویسته دەمامکە بە توندی بە دەمووچاوه بئوسنیت؛ بۆشایی لە نیوان چەناگە، گۆنا و لووتندا مەهیلەوه

23. دوو بکەوه لە دەستلێدان لە دەمامکە بە ئەگەر وات کرد، ئەوا دووبارە شوشتنەوهی دەستەکانت پئویسته.

24. ناکریت دەمامکی تاک-بەکار هێنان، دووبارە بەکار بهێنریتەوه

دەستکێشه کان

25. زۆر شۆردنی دەستەکان باشترین کار پئیکردنە. دەشیت دەستکێش هەستیکی درۆینەیی سەلامەتی بیهخشیت. بۆیە، ئەگەر ماددەکە رینگە دەدات، بە بەردەوامی بیانشو وەک ئەوهی که دەستە پەتییەکانت بن

26. پئویسته دەستکێشه تاک-بەکار هێنانە دراومکان، فری بدرین

پێوانە بەرپۆه بەری و ریکخراوه بیه کان

4 پێناسی پێشهیهکی نوێ: بەرپۆه بەری سەلامەتی COVID-19

27. پئویسته بەلێندەری سەر مەکی بەر نامەیی پەناگە دەستەیهکی کاری دەستنیشانکراو 2 دیاری بکات، بۆ دلنیاوونەوه لە پابەندبوون بە هەموو پرۆتۆکۆلەکانی سەلامەتی و پەيوەندیدار بە COVID-19-هه — ئەوهی که پئی دەگوتریت بەرپۆه بەری سەلامەتی COVID-19

28. وردەکاری پێشەیی بەرپۆه بەری سەلامەتی COVID-19:

- نائشانبیت دەربارەیی هەموو نیشانەکان، مەترسیهەکانی بیسیوون و پێوانەکانی هۆشیاریی پەيوەندیدار بە COVID-19
- راهینانی بەردەوام بە کرێکاران ریک بکات، پئش دەستپیکردنی کارەکان و هەروەها بە شیوهی رۆژانە وەکو نوێکردنەوهیهک. دەکریت ریزەیی دووبارەکردنەوهی هەفتانە بیت کاتیک و ئەگەر هەموو کرێکاران دەریان خست که دەزانن چۆن بەیی بەبیرخستنەوه ریز لە پرۆتۆکۆلەکە بگرن. هەر کارمەندێکی نوی دەبیت پئش دەستکردن بە نئش راهینانی دووقۆلی وەر بگرت.
- پئش دەستپیکردنی کارەکانی بیناکاری/نوێکردنەوه، پئشهکیهکی ورد بۆ سوودمەندبووان دابین بکە
- هەموو پشنگیر بیک بۆ کرێکارەکان دابین بکە، ئەگەر لە هەر کاتیکدا هەر جۆره پرساریکیان هەبوو

² مەرج نییه ئەم رۆلە نوێیه کەسێکی تازه دەمەزراو بیت، بەلکو دەکریت کرێکاریک بیت که پئشتر بەلێننامەیی بۆ کارەکان پئکردبیتەوه یان بخریتە ئەستوی ژماریهک کرێکار بە شیوازی خولانەوه. دەکریت ئەزموونی ئەو لە بیناکاریدا یارمەتیدەر بیت لە پئشبینیکردنی کارپیکردنی مەترسیداری رینتیچوو که تیایدا پئویسته وریایهکی زیاتر رماو بکرت. بە پشت بەستن بە قەبارەیی کارەکانی نوێکردنەوه و نامادەبوونی ژماریهک کەسایهتی که یارمەتی دابین دەکەن، پئویسته هەرپۆه بەری سەلامەتی C-19 بۆ ژماریهک شۆینی بیناکاری دەستنیشان بکرت، هەرچەندە نائبیت قورسای کارکردن کاربگهیری لەسەر چۆنیهتی چاودیریکردنی ریزگرتن لەم پرۆتۆکۆلە هەبیت

- ههموو پشتگیرییك بۆ سوودمەندبووان دابین بکه، ئەگەر له هەر كاتێكدا هەر جوۆره پرساریكیان ههبوو
- راستهوخۆ له كاتی گهیشتنیان به شوینی كار كردن، خود-بروانامه ی زارمکی رۆژانه، لهوهی كه باریکی جهستهیی باشندان و هیچ نیشانهیهکی **COVID-19**یان نییه، له كریكارمکان كۆ بكهوه، به تایبەت لهمانه ی خوارهوه:
 - I. هیچ تایهكیان نییه و له هەر باریكدا له خوار **37.5 °C**
 - II. نیشانهكانی هاوشیوهی ههلامهتیا تیدا نییه
 - III. له ماوهی 14 رۆژی رابردوودا، دوورن له پهیوهندی لهگهڵ ئەو كەسانه ی كه پشكینی ئه رینی **COVID-19**یان بۆ كراوه بان له ناوچهی مهترسییهوه هاتوون به پنی دهستنیشانكردهكانی **WHO** و **Gol** (بۆ نمونه، ئیران و تورکیا)
- كریكارمکان بهبیر بهینهوه كه ریز له پرۆتوكۆلهكانی سهلامهتی بگرن هەر كاتێك ریزیان لی نهگیرا
- لیستیكی پشكین بۆ هەر پینگهیهکی بیناكاری په ره پنی بده و پرپیکهوه، بۆ ئاسانکاری پشتراستكردهوهی پرۆتوكۆلهكه
- راپۆرتی بهردهوام لهسەر ریزگرتن له پرۆتوكۆلهكه، رووداو، ئالنهگاریهكان، هتد.. بهرهم بهینه. دهبیت ههفتهانه ئەو راپۆرتانه لهگهڵ بهرپوههری بهلێندهر و هاوكاری مروییدا بهشداری پنی بكریت. ئهوان لهلای خویانهوه ئەگەر پنیوستی كرد دهتوانن پنیانهكانی سهر-پینگه ریک بخن و، ههروهها پریار بدهن كارمکان بوستین و دهستهلاتی تهندروستی له حالهتی هەر پنیشیلکاریهکی گهوره یان دووباره بووهوهی پرۆتوكۆلهكه، ناگهدار بکهنهوه
- ئەگەر كەسێك له ناوچهی بیناكاریدا بنهما سهرمکیهكانی ئەم پرۆتوكۆلهی پنیشل كرد، ئەوا ههنگای تهمیكاریی دانراو لهلاین بهلێندهر و هاوكاریی مروییهوه، بهسەردا بسهپینه
- جهخت بكهوه له بارودۆخی پاكوخاوینی شوینی بیناكاری و ههموو خزمهتگوزاریه پهیوهندیدارمکان (سهرناوهكان، ههنگری پاكهمهوهكان، ژوورهكانی خزمهتگوزاری، هتد..) به شیوازیکی بهردهوام (رۆژانه یان به پنی كاترمتر، به پنی قهبارهی شوینی بیناكاری و ژماره ی كریكارانی نامادهبوو).

دنیابوه لهوهی كه دهستهی كار كردن، ئهوانه ی لایهنی سیهمیش، پنی هاتنه نیو پینگه و جهپهستی و ههروهها دواي دهستلیدان له كه رهستهی گهیهنراو، دهستهكانیان دهشون

5. بلاو بوونهوهی زانیاری

29. دهبیت ههموو ئەو لایهانهی كه بهشدارن له كار ه بیناكاریهكاندا رۆلێکی زور دهستپشخه له بلاوكردهوهی زانیاری پاكوخاوینی و تهندروستی و ههوله خۆپاریزیهكان دژ به **COVID-19**، بگین
30. پنیوسته ههموو ئەو بهكار هینهراوهی پهیوهندیان بهم پرۆتوكۆلهوه ههیه پنی دهستپشخه كاری بهردام لهسەر ئەو مهترسیبانهی پهیوهندیان به **COVID-19** و ریکاره سهلامهتی و پاریزیه پهیوهندیارمکان و ئەو ههنگاوانه ی كه پنیوسته جیهجی بكرین، راهینانیان پنی بكریت. دهبیت كۆبوونهوه بیرخهوه مەكان له ماوهی كارمکاندا دووباره بكرینهوه. بهرپوههری سهلامهتی **COVID-19** كهسایهتی سهرمکی بهرپرساره لهم چالاکیان
31. دهبیت ههموو كۆبوونهوه راهینانی و زانیاریهكان له شوینی هاوگوردا ئهنگام بدریت (باشتره كراوه بیت و لهبەر سبهر بیت)، به ریزگرتن له ههموو پنیشیارمکانی ئەم

- خۆپاراستن له گۆرانکاری زۆری کارمندان – باشترین ئهوهیه که ههمان دهستهی کرێکاران له ههمان شوێندا بهێڵرێتهوه، لهگهڵ کهمترین بهکارهێنان یان بهکارنههێنایی هیزی کاری رۆژانهی سههبار
- سنووردارکردنی ئامادهبوونی بهئێدهر(هلاوکهیهکان)، دابینکارهکان، لایهنهکانی سێیهم... هتد له ههمان کاتدا
- هیندهی دهکریت، چالاکییه نوینکاریهکان به جۆریک رێک بخه که شارهزا جیاوازهکان له شوینی بیناکاریدا به شتوازی جیاواز ناماده دهبن (بۆ نمونه، کاروباره مهدهنیهکان له بهیاناندا جیهههتی بکری، ئیشوکاری بۆری/کارهبا له نیوهرودا یان له رۆژانی جیاوازا بکری)

7 پێوانهکانی سهلامهتی له کاتی کارکردن

گهشتکردن بۆ شوینی کارکردن

42. گواستهوهی تاک لهپیش بخه بهوه شوینی کارکردن. ئهگه ئهوه نهگونجا، ئهوا ئامیرهکه لهگهڵ ههمان دهستهی کارکردندا هابهشی پێ بکه له کاتی رۆشتن بۆ شوینی کارکردن و لهکاتی گهراوه.

43. ئهگه له ئامیریکی هابهشدا گواستهوه دهکریت، ئهوا دهمامک بپوشن ههگه توانای سهرنشینی ئامیرهکه به رێژهی زیاتر له 50% داگیر کراوه³. له هه حالهتیکدا، **زۆرتترین ژمارهی کهسهکان نابیت ژمارهی کورسییهکان تیپهزینیت**

له شوینی کارکردندا

44. دهبیت رۆژانه لهلایهن بهرپهوهیهی **سهلامهتی COVID-19** وه پرسیار له فهرانبهرهکان بکریت ئایه هیچ نیشانهیهکیان ههیه، و بنریدرین بۆ نزیکترین دهزگای تهنروستی ئهگه نیشانهیان ههوه (تعامشای پێوانهکانی جلهوکردنی رێگهپێدان بکه لهسهروه)

45. له ههموو کاتهکاندا، کهمترین دووری 1 مهتر بهیلهوه لهگهڵ ئهوانی تردا بۆ نههیشتنی مهترسی پهبوونی تیپهزین

- لهو بارودۆخانهی کارکردن که دوورکهوتنهوه مهحاله بهدهست بهینریت، دهبیت ههموو کرێکارهکان ههموو PPE هکی گونجاویان بۆ دابین بکریت له نیوانیاندا دهمامک و/یان پارێزهری دهموچاو، دهستکێشی کارکردن، و هه کاتیک گونجاو بوو، دهستکێشی لاتیکس و پاراستنی چاو
- پهبسته هه کاتیک رپی تی بجیت و گونجاو بیت، چالاکییه فره-کهسییهکان سنووردار بکری (بۆ نمونه، چالاکییهکانی ههنگرتن)
- دهبیت هیشتا کاری گرنگی سهلامهتی له رێگهی دهستهی کارکردنی پهبوست و له ژیر ئاستیکی پهبوستی سهرپهشئیدا ئههجام بدریت بۆ دوورکهوتنهوه لهو حالهتانهی که دهشیت بینه هۆی لهدهستچوونی گیانی کهسێک
- کارکردنی نا-پهبوستی جهستهی که پهبوستی به بهرکهوتنی نزیکه له نیوان کرێکارهکان، نابیت ئههجام بدریت
- پلانی ههموو کارهکانی دیکه داپریژه بۆ کهمکردنهوهی بهرکهوتن له نیوان کرێکارهکان

³ به پشتبستهن به حکومهتی عێراق (PMO 30.5.2020). دهبیت ئهوه راسپاردیه لهگهڵ هه رینماییهکی زیاتری حکومهتا ریک بخریت.

46. پیش بهکار هیئان، سهرهتا پاکیان بکهوه دواتر دژهگهمنی نامراز، کابینه، کهرسته و دهسکی دهرگاکان هتد... بکه
47. رۆژانه روهه رقههکانی و مک نامرازهکان، دهسکی دهرگاکان و کهرستهکان... هتد پاک بکهوه و دژهگهمنیان بکه
48. توانای داربهستکردن تهها له کارمهنده سهرمکبیهکاندا سنووردار بکهوه. به شیوهیهکی بهردوام پاکیان بکهوه (پبویست به دژهگهمنی ناکات)
49. **نابیت کریکارهکان دهست له هیچ شتیک بدن له شوینی کارکردن که به دیاریکراوی بو کارکردن پبویست نییه.** نهگهر شوینیکی پبویستی به کارکردن نییه، نهوا نابیت کریکارهکان بچنه نیو ژوروهکان کاتیک سوودمهندان له نیو خانووی ژیر نویکردنهویدا دهژین
50. دهبیت هموو کریکارهکانی پنگهکه یارمهتی بدن له پاکهشتنهوهی هموو شوینهکان (به لهخوگرتنی سهرناوهکان)
51. ههواگۆرکی له شوینه داخراوهکاندا زیاد بکه، که زیاتر له کهنیک کاربکات لهو شوینه، نههه دهوانریت بهدهست بهینریت به دانانی پانکهیهکی ناسایی لهگهل نهو سیستهمه بۆرییه که ههیه.

بهرپوهبردنی کهرهستهی باوه

52. دهبیت بهلیندهرهکان نالوگۆرکردنی کهرسته و نامرازهکان له نیوان کریکارهکانیاندان سنووردار بکهمن. هیندهی دهکری لهپیشخهری بده به بهکارهینانی کهرستهی تاییهتی
53. له حالتهی کهرستهی فره-بهکارهیناندا، دهبیت له دواي ههر بهکارهینانیک دژهگهمنی نهنجام بدریت
54. وهکو لهپیشخهرییهک بو بهرزکهرهوه یان سهرخههکان، دهبیت پهیره بهکار بهینریت
55. لهو شوینانهی که دهبیت بهرزکهرهوه یان سهرخهه بهکار بیت، توانای بهرزکردنهوهیان کهمبکهوه بو دوورکهرتنهوه له جهنجالی و خالهکانی دهستلیدان، دهرگا و دوگمهکان هتد... پاک بکهوه
56. به شیوهیهکی بهردوام و له نیوان بهکارهینانیان لهلایهن وهگهرخهری جیاوازهوه، ناوهوهی ژورویلهی نامیرهکان پاک بکهوه

دهربارهی بهکارهینانی PPEهکان له کاتی کارکردن

57. نهگهر ناکریت کهمترین دووری جهستهی 1 مهتر له نیوان کریکارهکان بهدهست بهینریت، نهوا بهکارهینانی دهمامک ناجارییه (به ریزبهندی خوازاو):

I. دهمامکهکانی FFP2

- II. نهگهر دهمامکهکانی FFP2 بهردهست نین، نهوا دوو دهمامکی نهشتهرگهری بهکار بهینه
- III. نهگهر دهمامکی گونجاو بهردهست نییه، نهوا ملیچیکی نهستور بهکار بهینه که سی چین پیکهاتبیت.
- IV. دهکریت پاریزههکانی دهموچاویش بهکار بهینرین، ههرچهنده هیچ توانایهکی پالوتننیا نییه

58. دهبیت کریکار مکان دستکشی کارکردنی گونجاو به پیی کارهکیان، بیوشن. لهکاتی کارنهکردندا، نهگەر بهردهست بوو ئەوا دستکشی لاستیک بیوشریت بو ئەوهی له ههموو کاتیگدا دهستهکاتی کریکار بیاریزیریت
59. دهبیت دهستهکان، تهنانهت به دستکشی لاستیکهوه، به بهردهوام بشوردیریت: بو ئەم مههسته، دهبیت بهلیندەر دلنیاپیتهوه له دابینکردنی رۆژانهی ناوی بهکلۆرکراو (0.1%) له شوینی بیناکاریدا، بو دابینکردنی پیویستی دهستشوستنی ههموو کریکاران و سهردانیکاران
60. دهبیت شوینی دهستشوردن له لایهن بهلیندەر مه له شوینی چونهژوورمهوهدا ریک بخریت، لهگهلهیدا سابوون بو ههموو کریکار و ئەو کهسانهی دهچنه نیو شوینهکهوه دابین بکریت، و ویستگهی زیاتری دهستشوردن له نیو شوینی کارکردنهکهدا وا دهکهن که کریکارهکان بتوانن به بهردهوامی دهستهکانیان بشون به سابوون بو ماوهی 20 چرکه به لایهنی کهمهوه له ههر جاریکدا. دهبیت پاکژکر مهی دهستی نهکلحولی له شوینانهدا دابین بکریت که دهزگاکانی دهستشوردن بهردهست نین.
61. دهبیت دهمامکهکان و دهستکیشه لاستیکیهکان له دوا یهک بهکار هینان به شیوهیهکی گونجاو له تهنهکهی خۆلدا فری بدریت. **قهدهغهیه که هه PPE-کی بهکار هینراو (دهمامک / دهستکیش) له شوینی کارکردندا جی بهیئریت.**

له کاتی بشووهکاندا

62. دهبیت گزبوونهو نهو مکانی دهستهی کارکردن و بشووهکان له دهر مهوهدا نهنجام بدریت و شوینی دورکهوتنهوهی جهستهیی بکهویت
63. دهبیت ههکسه کهلوپهلی کهسی خوی بگواز یتهوه، بار بکات و دهر بهیئیت
64. هینانی خواردن و ناو له مالهوه پینشیارکراوه
65. **نابیت ناو / قوتووی سار دهمهنی / کوپ هاوبهشی بکریت**
66. لهکاتی بشووهکاندا، پاشماوهکانی خوت پاک بکهوه. جگهره، بهرگ .. هتد دهبیت راستهوخو بخرینه نیو تهنهکهی خۆلهوه. به ناو و پاکژکر مهوه روومکانی وهک کورسی و میز مکانی له دوا یهکار هینان پاک بکهوه. دژمگهی بکه نهگەر پیویستی کرد.

سهرناو و پاکوخاوتنی ژینگهپی

67. دهبیت به لایهنی کهمهوه یهک تهوالنیت ههبیت له نیو بیناکهدا که بو کریکارهکان تهرخان کرابیت
68. لهو حالهتانهی که تهوالنیتک نهبوو که به تابهت بو کریکارهکان تهرخان کراوه، دهبیت دوا یهه بهکار هینانیک، ههر کریکار/بهکار هینانیک دهبیت دلنیاپیتهوه له پاککردنهوهی ههموو ئەو رووانهی دهستی لی دراوه به پاککهر مهوه و/یان دژمگهی
69. دلنیابه مهوه له ههبوونی پاکژکر مهوهی پاککردنهوه له سهرناوهکان. دهکریت پرژینهریکی بچوک لهگهله ناوی بهکلۆرکراودا بهسوود بیت
70. دلنیابه له ههواگزرکیی دهزگاکان
71. دهزگای دهستشوردن دابمهزرنه لهگهلهیدا ناو (نهگەر کرا 0.1% بهکلۆرکراو) و سابوون بهکار بهیئریت بو دهستشوردنی بهردهوامی ههموو فهرمانبهرانی شوینهکه

72. ئەگەر کرێکارێک تێبینی کرد که سابوون کهمیووتەوه یان ئەماوه، دەستبەجێ بەرێو بەری سەلامەتی COVID-19 ناگەدار بکەرەوه
73. دەبێت سوودمەندان لەبارەى مەترسییەکانی پەمیوئەندیدار بە بەکارهێنانی هاوبەشی شوێنەکان و بەتایبەتی ئەوانیتهکان، ناگەدار بکەنەوه
74. بەرمیلی زبێل لە تەنیشتی وێستگەکانی دەستشۆردن دادەنرێن بۆ فرێدانی دەستەسەر/ملپێچ
75. دەبێت خالەکانی کۆکردنەوه و هەلگرتنی زبێل زیاد بکەن و بە شێوەیەکی بەردەوام بە درێژایی و لە کۆتایی هەر رۆژێکدا بەتال بکەنەوه

پێوهره رێکخواه یهه کانی دیکه

8 مامەلەکردن لەگەڵ سوودمەندبووان

76. سوودمەندان دەتوانن، و دەبێت، رۆلێکی گەرم لە سەرپەرشتیکردنی جێبەجێکردنی پڕۆتۆکۆلەکه لە نێو مأل و بە پشتگیری بەرێو بەری سەلامەتی COVID-19، بگێرن
77. دەبێت هاوکاری Shelter سوودمەندان لەبارەى بەرپرسیاریتی پەمیوئەندیدار و میکانیزمەکانی گلهیبکردن، پێش دەستپێکردنی کارەکان لە رێگەى ئامرازگەلی چاپکراوه ناگەدار بکاتەوه و دڵناییتەوه لەوهی که ژمارەکانی پەمیوئەندیدار بۆ هەمووان بلأو کراوەتەوه
78. پێش دەستپێکردن بە کارەکان، پێویستە سوودمەندان رابەینانیک لەسەر پێوهره پارێزبەهەکانی COVID-19 وەر بگرن، نایە لە رێگەى هاوکاری Shelter Cluster هوه بێت یان لە رێگەى بەلێندەرەکانەوه بێت
79. لەکاتی مانەوه لەو نێو ئەو خانووانەى که نوێ دەکەنەوه، دەبێت سوودمەندان هوشیار بکەنەوه لەبارەى مەترسییە هەمووکهییهکانی COVID-19، سەربارەى هەموو پێوهره هێوهرکەر/خۆپارێزبەهەکار هێنراوهکان، بۆ ئەوهی بریارێکی هوشیار بەدەن لەبارەى ئەوهی نایە کاره نوێکرییهکان پەسەند بکەن یان نا
80. ناییت ئەندامانی خیزان، لە نێوانیاندا مندالان، لە هەمان ئەو ژوورەدا بن که بیناکاریی تیدا ئەنجام دەدریت و، دەبێت پەمیوئەندی راستەوخۆ و مامەلەکردن بۆ کەمترینی شیاو، سنووردار بکەیت.
81. دەبێت وریاییهکی زیاتر رەچاو بکەیت بۆ ئەو خیزانانەى که ئەندامێکیان یان زیاتر لە مەترسییهکی زۆرتردان بۆ COVID-19 (بۆ نمونە، کەسانی سەر و 60 سأل، نافەرەتانی دووگیان، کەسانی خاوەن پێداویستی تاییهت، ئەخۆشیه درێژ خایهنهکان و/یان ئەخۆشیه هەناسەکی)
82. ئەگەر هەر ئەندامێکی خیزان لە مەترسییهکی زیاتری COVID-19 ه، هێندەى دەکەیت ئەو کەسهی که جێی مەترسییه بگوازیتهوه بۆ مألێکی دیکه لە کاتەى کرێکارانی بیناکاریی لە شوێنەکانەدا
- ئەگەر گواستەوه شیاو نییه، دەبێت کەسهی جێی مەترسی لە ژوورێکدا بەمێنێتهوه که کرێکارەکان ناچنە نوێ. دەکەیت پشت بە پشتگیری دابینکەری تەندروستی بیهستریت، بۆ ئەوهی ب لەسەر بنهەماى حالهت بۆ حالهت بریار بدەیت
83. ئەگەر ئەندامێکی خیزان دەستپێکردن بە دەر خستنی نیشانهکانی COVID-19، دەبێت سەرۆکی خیزانەکه بەرێو بەری سەلامەتی COVID-19 لە بەلێندەر و دەزگا مرۆبیهکان، ناگەدار دەکاتەوه. کاری بیناکاریی دوهوستیتریت تارەکو بارودۆخی تەندروستی دەستپێشان دەکەیت.
84. دەبێت سوودمەندان لەلایەن بەرێو بەری سەلامەتی COVID-19 ناگەدار بکەنەوه دەر بارەى:

- مەترسی پەيوەندیدار بە بەکار هێنانی هاوبەشی شوینەکان و بەتایبەت تەواڵتەکان
- پنیوستی پاککردنەوه بە ئاو و پاکژکەر موه و دواتر دژگەنیکردنی شوینەکه (بە تاییبەتی دەسکی دەرگاگان و تەواڵت و دەستشۆرە هاوبەشەکان) دوای ئەوهی کریکار مەکان شوینەکه جی دەهێلن بە شیوهی رۆژانه یان کاتێک شوینەکانی کارکردن لەلایەن سوودمەندانەوه سەردانی دەکرین
- پنیوستی کردنەوهی دەرگا/پەنجەر مەکان هێندە شیواوه، بۆ یارمەتیدانی هەواگۆرکی بە تاییبەت لە شوینە تەسکەکاندا

9 ریکخستنی دەرەکی و پیوهەکانی هاریکاری

85. چونەژوور موهی سەردانیکەران دەبیت پروبەر موهی رینگەپێدانی لەپێشدا بێت لەلایەن بەرپوهەری سەلامەتی COVID-19

86. دەبیت سەردانیکەران پابەند بن بەم پرۆتۆکۆڵەوه

87. دەبیت سەردانیکەران PPE پیوست بیوشن

88. دوور بکەوه لە رینگەدان بە چونەژوور موهی سەردانیکەران نا-پیوست

89. باشترە شۆفیر مەکان لە نیو نامێرەکاندا بێننەوه نەگەر بارەکه رینگە بەوه دەدات. جیاواز لەوه، دەتوانن لە نزیکی نامێرەکیان بێننەوه بۆ سەرپەرشتیکردن/یارمەتیدانی داگرتن. دەبیت دەستەکانیان پیش و لەدوای داگرتنی کەرەستە و شتوومەکان، بشۆن.

پێزانین: ئەم ریبەرییە پستی بەستووه بەو کارانە لەلایەن **Première Urgence Internationale (PU-I)** موه ئەنجام دراوه، که هەستاوه بە دانانی پرۆتۆکۆڵەکانی سەلامەتی COVID-19 بۆ ناوچەکانی بیناکاری، بە رمچاوکردنی باشترین کاریکردن که لەلایەن ئەو وڵاتە ئەوروپیانەیه که بە زۆرترین شیوه پەتاکە لێیان داوه، پەرە ی پێ دەدەن. **Shelter Cluster** لەم جۆرە کارەدا بە زانیاری خۆی هاریکاری کردووه، هەر موه بە رمچاوکردنی بەشداریکردنی ئیلهامبەخشانەیه ئەنجومەنی پەناپەری دانیمارکی (**Danish refugee council, DRC**) و **UN-HBITAT**. ئەمە بە بەلگەنامەیهکی زیندوو دەمینیتهوه و باومش بەرووی هاوکاری زیاتر دا کراوتەوه که لە بواری زانیاری خۆیاندا بەشدار ی بکەن.

له خوارموه لیستیک له ئامرازه پئوستیهکان که له سەلامەتی شوپینی کارکردن پئویسته " تیمی پهناگه له عیراق "

- 1- Construction Site Safety Protocol for Covid-19 contexts ([English](#) / [Arabic](#))
- 2- Construction Site Safety Protocol TRAINING ([English](#) / [Arabic](#) / [Kurdish](#))
- 3- Construction Site Safety Protocol POSTERS ([English](#) / [Arabic](#) / [Kurdish](#))
- 4- Construction Site Safety Protocol CHECKLIST ([English](#) / [Arabic](#) / [Kurdish](#))